

Asia: VN/19902/2021

Lausuntopyyntö rikosasioiden tietosuojalain toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

Direktiivin täytäntöönpano

1. Rikosasioiden tietosuojalaki mahdollistaa sen, että rikosasioiden tietosuojalain sijasta tai sen lisäksi sovelletaan joiltakin osin erityislainsäädäntöä. Rikosasioiden tietosuojalakia on myös täydennetty usealla erityislailla. Puuttuuko rikosasioiden tietosuojalaista joiltakin osin tietosuoja koskevia vaatimuksia, jotka olisi syytä huomioida yleislaissa?

-

2. Onko hallinnonalalla voimassa tai suunnitteilla rikosasioiden tietosuojalain 13 §:stä poikkeavaa sääntelyä, mukaan lukien automatisoitu profilointi, jolla on merkittäviä vaikutuksia rekisteröityyn, sekä erityisiä henkilötietoryhmiä hyödyntävä profilointi kuten kasvontunnistus?

-

3. Onko hallinnonalalla suunnitteilla uusia erityislainsäädäntöhankkeita, joilla on tarkoitus panna täytäntöön joiltakin osin direktiivin säännöksiä?

-

4. Onko rikosasioiden tietosuojadirektiivissä säännöksiä, joiden täytäntöönpano erityislainsäädännössä on osoittautunut hankalaksi tai joiden merkitys on epäselvä?

-

Henkilötietojen siirto kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille

5. Mitä sopimuksia, säännöksiä ja standardeja sovelletaan tietosuojan riittävyyden arviointiin, kun henkilötietoja siirretään kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille (ks. rikosasioiden tietosuojalain 41-42 §)?

Direktiivin, rikosasioiden tietosuojalain ja komission vastaavuuspäätösten ohella keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen II lisäpöytäkirjan tietosuojasäännöksiä (26 art.)

6. Kokemuksenne henkilötietojen siirtoihin sovellettavista poikkeuksista (rikosasioiden tietosuojalain 43 §), jotka koskevat tietosuojan riittävyttä?

Poikkeuksia ei ole jouduttu soveltamaan toistaiseksi.

7. Kokemuksenne rikosasioiden tietosuojalain 44 §:n (henkilötietojen siirto kolmansiin maihin yksityisille ja muille vastaanottajille) soveltamisesta?

Pykälää ei ole jouduttu soveltamaan toistaiseksi.

8. Millä tavalla rikosasioiden tietosuojalain säännökset ovat vaikuttaneet toimivaltaisten viranomaisten väliseen tiedonvaihtoon kansallisesti, jäsenvaltioiden välillä ja Suomen ja kolmansien maiden välillä, huomioiden erityisesti rekisterinpitäjien väliseen luottamukseen liittyvät näkökohdat?

Tiedonvaihto on pysynyt pääosin ennallaan. EU -jäsenvaltioiden välillä Oikeusrekisterikeskus tekee rikosrekisteritiedonvaihtoa ECRIS-järjestelmän kautta ja kolmansien maiden kanssa tiedonvaihtoa on hyvin vähän. Vanhojen tiedonvaihtoa koskevien kansainvälisten sopimusten sisältöä (mm. keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa eurooppalaista yleissopimusta) tulisi tarkastella kokonaisuutena uudelleen tietosuojasäännökset huomioon ottaen.

Muut kokemukset rikosasioiden tietosuojalain soveltamisesta

9. Minkälaista rikosasioiden tietosuojalakia täydentävää ohjeistusta rekisterinpitäjä/tietosuojaviranomainen antanut henkilötietojen käsittelystä?

Henkilötietojen käsittelystä ja tietosuojaoikeudellisten oikeuksien käyttämiseen liittyen on annettu virastokohtaisia ohjeita rekisterinpitotehtävissä olevalle henkilöstölle.

10. Millä tavalla henkilökunnan tietoisuutta rikosasioiden tietosuojalain vaatimuksista on pyritty parantamaan?

Ohjekanta on päivitetty vastaamaan rikosasioiden tietosuojalain vaatimuksia ja henkilöstö on koulutettu esim. tietosuojaoikeudellisten oikeuksien käyttämiseen sekä tietoturvaloukkaustilanteisiin tai -epäilyihin liittyen.

11. Millä tavalla rekisteröidyn tarkastusoikeus (rikosasioiden tietosuojalain 23 ja 24 § sekä 29 §) on järjestetty? Miten paljon rekisterinpitäjä/tietosuojaviranomainen on vastaanottanut vuosittain (2019-2021) tarkastuspyyntöjä ja mitä tilanteita, rekistereitä tai tietoryhmiä ne ovat pääosin koskeneet?

Tarkastusoikeuden käyttäminen tapahtuu lähettämällä omakätisesti allekirjoitettu pyyntö rekisterinpitäjälle tai suomi.fi-viestit palvelun kautta osoitteessa

www.suomi.fi/viestit. Oikeusrekisterikeskuksen kotisivuilla on ohjeistus rekisteröidylle ja vastaus lähetetään kirjeitse väestötietojärjestelmään merkittyn osoitteeseen tai suomi.fi-viestit tilille.

Tarkastuspyyntöjä vastaanotettiin vuonna 2020 yhteensä 317 kpl, joista 307 kpl kohdistui rikosrekisteriin ja

12. Onko rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvan henkilötietojen käsittelyyn nimetty tietosuojavastaava ja/tai mikä on rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvan käsittelyn valvontaan osoitetun henkilökunnan lukumäärä?

Oikeusrekisterikeskuksessa on nimetty tietosuojavastaava ja viraston työjärjestyksen mukaan valvontaa tekee tietosuojavastaavan lisäksi sisäinen tarkastaja (1 htv) sekä esihenkilöt oman tehtävänsä ohessa.

13. Onko rikosasioiden tietosuojalain noudattamisessa ilmennyt ongelmia ja mitä säännöksiä ongelmat ovat erityisesti koskeneet?

Rikosasioiden tietosuojalain 36 §: mukaan rekisterinpitäjän on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta sellaiselle Suomessa tai toisessa EU:n jäsenvaltiossa sijaitsevalle rekisterinpitäjälle, jonka toimittamiin tai jolle toimitettuihin tietoihin loukkaus kohdistuu. Tulkintakysymyksiä on tullut esiin siitä, kuinka laajasti rekisterinpitäjille, jonka toimittamiin tietoihin loukkaus kohdistuu, tulee ilmoitus tehdä.

14. Näkemyksenne lainsäädännön toimivuudesta tietosuojaviranomaisen valvontavaltuuksien käytön ja laillisuusvalvonnan näkökulmasta?

-

15. Onko rikosasioiden tietosuojalain 51 ja 52 §:n säännöksiä vielä sovellettu ja jos kyllä, minkälaisissa tilanteissa?

Oikeusrekisterikeskus on kuullut Tietosuojavaltuutettua 21 § mukaisesti ennen sähköisen asiointipalvelun laajennusta rikos- ja sakkorekisterin asioinnissa. Tietosuojavaltuutettu on antanut 51.1 § 1 kohdan mukaisesti ohjausta henkilötietojen käsittelystä ennakkokuulemismenettelyn yhteydessä.,

16. Kokemuksenne rikosasioiden tietosuojalain säännösten ja rikosoikeudellisen ja virkamiesoikeudellisen sääntelyn yhteentoimivuudesta?

-

17. Mahdolliset huomionne henkilötietojen käsittelyn tietoturvallisuutta koskevista vaatimuksista (suunnitelmat, ohjeet, tietojärjestelmämuutokset, organisatoriset muutokset, auditoinnit, tietoturvaloukkauksia koskevat ilmoitukset), huomioiden myös lokitietojen osalta täytäntöönpanoon varattu siirtymäaika

Rikosasioiden tietosuojalain mukainen henkilötietojen käsittelyn lokituksen toteuttaminen vanhoihin, elinkaarensa päässä oleviin tietojärjestelmiin on osoittautunut erittäin työlääksi ja kalliiksi. Osan tietojärjestelmistä kohdalla on käytössä 64 §:n mukainen siirtymäaika.

18. Mahdolliset huomionne rikosasioiden tietosuojalain vaikutuksista uuden teknologian kehittämiseen ja käyttöön

Rikosasioiden tietosuojalain 13 § mukainen kielto automatisoidusta päätöksenteosta, saattaa hidastaa uusien teknologioiden ja automaation käyttöä. Esimerkkinä mainittakoon rikosoikeudellisen seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvä päätös sakon täytäntöönpanolain (672/2002) 14 §

mukaisesta maksuajasta automatisoidusti, on Oikeusrekisterikeskuksen tulkinnan mukaan lähtökohtaisesti kielletty ja vaatisi säädösmuutoksen.

19. Muut mahdolliset huomionne rikosasioiden tietosuojadirektiivistä tai rikosasioiden tietosuojalaista ja sen soveltamisesta

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Mikkola Teemu
Oikeusrekisterikeskus